

## PANOV APÓ KÜLÖNÖS NAPJA

Tolsztoj, Lev

### PANOV APÓ KÜLÖNÖS NAPJA

Ruben Saillens meséjét átdolgozta Lev Tolsztoj, elmeséli: Mig Holder)

Réges régen, élt egyszer egy idős suszter, messze-messze, egy kis orosz falucskában. Panovnak hívták, de senki nem szólította Panovnak, Panov úrnak, sőt még Panov suszternek sem. Bárhová ment a kis falucskában, mindenki annyira szerette, hogy csak Panov apónak szólították.

Panov apó nem volt gazdag, egyetlen kis szobácskája volt, melynek ablaka az utcára nézett. Ebben a kis szobában lakott és ez volt egyben a műhelye is. De azért szegény sem volt. Minden szerszáma megvolt a suszter mesterséghez, volt egy vastűzhelye, aminél melegedett és ételt főzhetett, volt egy nagy fonott kosárszéke, ahol időnként elszunyókált, egy masszív ágya színes takaróval és egy kis olajlámpája, hogy esténként legyen, mivel világítana. Mindig olyan sokan akartak új cipőt csináltatni vagy a régit foltoztatni, sarkaltatni, talpaltatni, hogy Panov apónak mindig volt elég pénze kenyérre, kávéra, és káposztára, amiből levest főzött. Így Panov apó szinte mindig vidám és boldog volt. A szeme csak úgy ragyogott kis kerek Szeművege mögött. Egész nap dudorászott, vagy füttyörészett, a járókelőket, pedig hangos jókívánságokkal köszöntötte. De ezen a napon másként volt. Panov apó szomorúan állt kis szobája ablakánál, és feleségére gondolt, aki már régen meghalt, meg gyermekeire, akik felnőttek és elköltöztek. Karácsony este volt és mindenhol együtt volt a család. Panov apó végignézett a falu házam. Minden ablakból gyertyák és lámpák vidám fénye szűrődött ki és már álltak a karácsonyfák. Hallotta a nevetést és a gyermekek boldog zsibongását játék közben. Érezte a sült hús illatát, mely az ablak és ajtó melletti repedéseken szivárgott be. 'Bizony, bizony.- - de nem volt senki, aki visszavarázsolhatta volna. Szemének ragyogását, kis kerek szeművege mögött. Panov apó nagyot sóhajtott. Azután komótosan meggyújtotta az olajlámpát, odament a polchoz, és levett egy régi, barna könyvet. Leseperzte az ottmaradt bőrdarabkákat a padról, feltett egy bögre kávé a tűzhelyre, leült a fonott kosárszéke és elkezdett olvasni.

Panov apó nem járt iskolába és nem tudott valami jól olvasni, ezért ujjával követte a szöveget és hangosan olvasott. A karácsonyi történetet olvasta, hogy Jézus nem házban, hanem egy istállóban született, mert nem volt számukra hely a vendégfogadó háznál.

'Bizony, bizony.- - mondta Panov apó, bajuszát pödörgetve: 'Ha idejöttek volna, elalhattak volna az ágyamon, a kisbabát betakartam volna meleg takarómmal. Örülnek, ha lenne itt velem valaki, és egy kisgyermek, akivel eljátszanék.- Panov apó felállt és megpiszkálta a tüzet. Kint ködösre fordult az idő, így feljebb csavarta a lámpát, töltött magának egy csésze kávé és folytatta az olvasást.

Arról olvasott, hogy gazdag bölcsek keltek át a sivatagon, hogy ajándékot vigyenek Jézusnak aranyat és illatos fűszereket.

'Bizony, bizony.- &#8212; sóhajtott fel Panov apó &#8212; 'ha Jézus idejönne, nem tudnék neki mit adni.- Azután elmosolyodott és a szeme felragyogott, kis kerek szeművege mögött. Felállt az asztal mellől és odament a polchoz. Volt ott egy zsineggel átkötött, poros doboz. Felnyitotta a dobozt és kivett egy pár apró cipőcskét. Kezébe vette a kis cipőket és mozdulatlanul állt. Ez volt a legjobb pár cipő, amit valaha készített. Óvatosan visszatette őket a dobozba, azután újra leült a kosárszéke. 'Ezzel ajándékoznám meg.- &#8212; dűnnyögte. Sójajtott egyet és tovább olvasott.

Ki tudja, talán a szoba melege tette, vagy amúgy is késre járt, de Panov apó csontos ujjai nemsokára lecsúsztak a lapról, szeművege is lecsúszott az orráról és csöndesen elaludt. Kint egyre nagyobb lett a köd. Elmosódott alakok haladtak el az ablak eltt, de az öreg suszter csak aludt tovább és még horkolt is egy kicsit. Hirtelen egy hang szólította: 'Panov apó, Panov apó!- Az öregember felugrott. 'Ki az?- &#8212; kérdezte, amint körülnézett. Elég rosszul látott a szeművege nélkül, de biztos volt benne, hogy senki sincs a szobában. 'Panov apó!- &#8212; szólt újra egy hang. 'Azt kívántad, hogy megláthass, hogy betérjek a műhelyedbe és megajándékozhass. Holnap reggeltől estig figyelj, és én eljövök. Légy nagyon figyelmes, hogy felismerj, mert nem mondom meg ki vagyok!-

Azután újra csend lett. Panov apó megdörzsölte a szemét és felállt. A kályhában már elégett a szén, a lámpa, pedig teljesen kialudt, de kívülről csengők hangja hallatszott. Itt a karácsony, csilingelték.

'Ő volt.- &#8212; mondta magában az öreg suszter. 'Jézus volt.- Elgondolkozva megpödörte a bajuszát. 'Lehet, hogy csak álom volt, &#8212; de azért figyelni fogok és remélem, hogy karácsony napján meglátogat. De hogyan fogom megismerni? Hiszen nem maradt kisgyermek, felnőtt, király lett és azt mondta, hogy Ő az Isten Fia.- Az öregember megcsóválta fejét. 'Bizony, bizony,- - mondta - 'nagyon kell majd figyelnem.- Panov apó le sem feküdt. Ott ült fonott székeben az ablakkal szemben és figyelt, mikor jön arra valaki. Lassan - lassan felkelt a nap és sugarai megvilágították a macskaköves utat. Senki sem járt az utcán.

'Főzök magamnak egy jó kávé karácsony reggel.- &#8212; mondta Panov apó vidáman, csak úgy magának. 'Begyújtom a kályhát és főzök egy nagy adag gőzölgő kávé, de az egyik szemem azért mindig az ablakon lesz. Remélem ma, eljön!- Panov apó várt. Végre jött valaki: egy alak tűnt fel a kanyargós utca másik végén. Panov apó kilesett a jégvirágos ablakon. Nagyon izgatott volt &#8212; lehet, hogy Jézus jön hozzá. Csalódottan fordult

el. Az alak egyre közeledett. Lassan jött az úton, meg-megállva. Panov apó tudta már, hogy kijön; az öreg utcaseprő, aki minden héten arra jött talicskájával és seprűjével. Panov apó mérges lett. Jobb dolga is volt, mint öreg utcaseprőket figyelni. Istent várta, Jézust, a királyt. Türelmetlenül elfordult az ablaktól és jó ideig várt, hogy az utcaseprő elmenjen. De mikor visszafordult, az öregember még mindig ott állt az utca másik oldalán, Panov apóboltjával szemben. Letette a talicskáját, kezét dörzsölgette és dobogott a lábával, hogy egy kicsit felmelegedjen. Panov apó nagyon megsajnálta, mert látszott, hogy nagyon fázik.

Még elképzelni is rossz, hogy valakinek karácsonykor is dolgoznia kell! Panov apó megkocogtatta az ablakot, de az öregember nem hallotta, így kinyitotta műhelyének ajtaját. Az ajtóból kiszólt: 'Jöjjön be!- Az utcaseprő kicsit ijedten fordult hátra; az emberek gyakran durván bántak vele a munkája miatt, de Panov apó mosolygott. 'Mit szólna egy csésze kávéhoz?- szökött neki. 'Látom, hogy teljesen át van fagyva.- Az utcaseprő egyből otthagyta a talicskáját. 'Hát, bizony jól esne!- - mondta és bement a kis műhelybe. 'Igazán nagyon kedves magától, igazán nagyon kedves.- Panov apó kitöltött egy csésze kávé a tűzhelyen lévő kannából. 'Ez a legkevesebb, amit tehetek.- felelte. 'Hiszen karácsony van.- Az öregember felsóhajtott. 'Nekem ennyi a karácsony.- Miközben a kályha mellett melegedett, nedves ruhájának párolgása kesernyős szaggal töltötte el a szobát.

Panov apó visszatért előbbi helyére az ablak mellé és figyelte az utcát.

'Látogatót vár?- kérdezte az utcaseprő. 'Remélem, nem vagyok útban?- Panov apó megrázta a fejét. 'Én, ...hm, hallott már Jézusról?- kérdezte. 'Isten Fiáról?- &#8212; kérdezett vissza az öregember.

'Ma meg fog látogatni.- válaszolta Panov apó. Az öreg utcaseprő megdöbbenve nézett rá.

Így Panov apó elmondta az egész történetet. 'Ezért figyelem, hogy mikor jön.- fejezte be. Az utcaseprő letette a csészejét, szomorkásan megcsóválta a fejét és elindult az ajtó felé. 'Sok szerencsét!- - mondta; és, hm, köszönöm a kávé!- Most először elmosolyodott. Azután sietve kilépett az utcára és fogta a talicskáját. Panov apó az ajtóból nézett az utcaseprő távolodó alakja után. Szétnézett. A téli nap sugarainak melege megolvasztotta. A jégvirágokat az ablakon és a csúszós jeget a macskaköveken. Az emberek mozgolódni kezdtek, néhány részeg még most tántorgott haza az előző esti mulatság után. Ünneplőbe öltözött családok siettek, hogy meglátogassák rokonaikat. Mindnyájan mosolyogva köszöntötték a műhelye ajtajában álló Panov apót. 'Boldog karácsonyt, Panov apó!- - mondta. Az öreg suszter is köszönt, visszamosolygott, de nem állította meg őket, hiszen mindnyájukat jól ismerte. Ő valaki mást várt. Éppen be akarta zárni az ajtót, mikor észrevett valamit. A fal mellett, az árnyékban egy nő közeledett karján kisbabával. Nagyon sovány volt, láthatóan fáradt és ruhája is kopott.

Panov apó nézte-nézte, azután odaszólt neki: 'Jöjjön be és melegedjen meg egy kicsit!- A nő meglepődve tekintett fel és el akart szaladni, de azután meglátta, hogyan ragyog az öreg suszter szeme kis kerek szemüvege mögött.

'Nagyon kedves magától.- - mondta az asszony, miközben Panov apó félreállt, hogy bemehessen a kis műhelybe. Az öreg csak megrántotta a vállát. 'Ugyan, szón sem érdemes!- - felelte. 'Csak láttam, hogy nagyon át lehet fázva. Messzire megy?-

'A szomszéd faluba.- - válaszolta az asszony. 'Még vagy hat kilométer. Tudja, lent laktam a malomnál, de nincs pénzem a lakbérre, ezért el kellett jönnöm. Most az unokatestvéremhez megyek, hátha befogad, mert nincs férjem.- Az asszony bement és megállt a kályha mellett. Panov apó karjába vette a kisgyermeket. 'Megkínálhatom egy kis levest és kenyérrel?- - kérdezte. De az asszony büszkén elutasította. 'Akkor legalább fogadjon el egy kis tejet a gyermek számára!- - mondta. 'Meglangyosítom a tűzhelyen. Ne aggódjon,- - ragyogtak az öregember szemei; 'nekem is voltak gyermekeim.- A kicsi csuklott egyet és vidáman rugdalózott a lábával. 'Bizony, bizony.- - mondta Panov apó a fejét csóválva. - 'Szegény kicsikének nincs is cipője.- 'Nincs miből vegyek.- - mondta keserűen az asszony.

Miközben Panov apó a gyermekeket etette, támadt egy gondolata. El akarta hessegetni, de csak visszajött. A doboz a földön. Az a pár cipő, amelyet oly sok évvel ezelőtt készített, talán jó lenne ennek a kis csöppségnek. Így Panov apó elővette a kis cipőket és felhúzta a gyermek lábára. Pont rá illett. Tökéletes, mintha csak ráöntötték volna!

'Fogadja el ezt a pár cipőt!- - mondta kedvesen. Az asszony nagyon örült. - 'Hogyan hálálhatnám meg?- - kiáltott fel.

De Panov apó már nem is hallotta. Aggódva tekintett ki az ablakon. Csak nem ment el Jézus míg ő a gyermekeket etette? - 'Valami baj van?- - kérdezte együtt érzően az asszony.

'Hallott már Jézusról, aki karácsonykor született?- - válaszolt a suszter egy kérdéssel. Az asszony bólintott. 'Ma el fog jönni.- - mondta Panov apó; 'Megígérte.- És elmesélte az álmát, ha egyáltalán álom volt. Az asszony figyelmesen hallgatta, míg Be nem fejezte a történetet. Úgy nézett, mint aki nem egészen hiszi, amit hallott; de azért kedvesen megveregette az öregember vállát és így szólt: 'Remélem, valóra válik az álma. Igazán megérdemli, hiszen olyan kedves volt hozzám és a gyermekekhez!- És az asszony folytatta útját. Panov apó bezárta mögötte az ajtót. Melegített magának egy nagy adag káposztalevest a tűzhelyen, és újra elfoglalta helyét az ablaknál. Teltek az órák és az utcán jöttek-mentek az emberek. Panov apó jól megnézett mindenkit, de Jézus nem jött el. Ekkor nagy ijedtség fogta el. Talán Jézus

eljött, de ő nem ismerte fel? Vagy addig haladt el az utcán, míg ő a tüzet piszkálta vagy a levesét melegítette és egy pillanatra elfordult? Az öreg suszter nem tudott tovább nyugodtan ülni. Odament az ajtóhoz, hogy még egyszer szétnézzen. Mindenféle emberek jöttek: gyermekek, idősek, koldusok, nagyanyók, vidám és mogorva emberek; némelyekre rámosolygott, másoknak bólintott, a koldusoknak, pedig egy pár fillért, vagy egy darab kenyeret adott. De Jézus nem jött.

Leszállt az este, mindent elborított a decemberi köd. Az öreg suszter szomorúan meggyújtotta az olajlámpást és fáradtan ült le fonott kosárszékébe. Elővette a könyvet, de olyan nehéz volt a szíve és a szeme is annyira fáradt, hogy nem tudta kibetűzni a szavakat. 'Csak álom volt az egész.-' mondta magában szomorúan. 'Olyan nagyon hinni akartam benne; annyira vártam, hogy eljöjjön.-'

Két hatalmas könnycsepp gyűlt össze a szeme sarkában és legördült az arcán. Hirtelen úgy tűnt, mintha valaki lett volna a szobában. Panov apó könnyein keresztül egy sor embert látott áthaladni a kis szobán. Ott volt az utcaseprő, az asszony kisgyermekével; mindenki, akit látott, vagy akivel beszélgetett aznap. Ahogy elhaladtak mellette, suttogva azt kérdezték. 'Nem láttál engem Panov apó? Nem láttál?-' 'Ki vagy?-' kiáltott fel az öreg suszter és nehézkesen felállt, a székből. 'Ki vagy? Kérlek, mondd meg!-' Azután ugyanazt a hangot hallotta, mint előző este, bár hogy honnan jött nem tudta volna megmondani. 'Éheztem, és ennem adtál, szomjaztam, és innom adtál, jövevény voltam és befogadtál. Miközben ezeken az embereken segítettél, velem tetted azt.-' Majd megint teljes csend lett. A könnyek felszáradtak az öregember szeméből. 'Bizony, bizony!-' mondta lassan Panov apó, ősz bajuszát pödörgetve. 'Hát, mégiscsak eljött!-' Elgondolkodva bólogatott. Majd elmosolyodott és szeme újra ragyogott, kis kerek szemüvege mögött.